

Ștefan Radof, Lucia Mureșan, Tania Filip,
George Constantin

Mărunte întâmplări la marginea unei livezi uriașe

1. La intrare

„Ce se dă?” Trotuarul din fața teatru-
lui de pe bulevard e, astă-seară, arhiplin.
Un necunoscut, care a pus întrebarea
de mai sus, își închipule — probabil —
că s-au pus în vânzare cine știe ce minu-
nății de primăvară la cele două magazine
ale Fondului Plastic, care flanchează in-
trarea Teatrului „Nottara”.

Se dă... o premieră, îi răspund. Zău?!
Da, Livada de vișini de Cehov. N-aveți
un bilet în plus? Îmi pare rău, am invi-
tație.

Necunoscutul, care pare a nu fi din
București, citește afișul, se uită la lumea
frumos îmbrăcată, are o ezitare și, în
cele din urmă, revine la mine. Nu mă
puteți ajuta să intru? Chiar vă intere-
sează spectacolul? Am văzut că George
Constantin e-n rolul principal... Îl știu
doar din filme, aș vrea să-l văd în carne
și oase. Eu sînt din Galați... Sacrific un
loc de pe invitație și iată-ne, amîndoi,
în foaier.

Cea de colo nu-i Angela Similea? Ba
da. Și-l mai cunosc de undeva și pe cel
de lîngă ea. E David Ohanesian... Așa

e... ce noroc am avut cu dv.! De-acum
o să vin numai în costum la București.
Degeaba, că nu găsiți bilete...

2. La cabine

Îl abandonez pe gălățean pentru cîteva
minute de puls al cabinelor. Ca peste tot
înainte de premieră, o liniște, un calm
care ascund eforturile actorilor de a trece,
aici, pragul unui secol. Din 1988 vira îna-
poi, la sfîrșitul secolului XIX. Fiecare o
face în felul lui.

George Constantin și Alexandru Repan,
în aceeași cabină. Ultimul fumează, pri-
vindu-se, blazaț, în oglindă. Dominic
Dembinski, regizorul, mă prezintă. Eu ce
să spun? Le urez succes. Fie că n-am
fost convingător, fie că cei doi s-au obiș-
nuit, de mult, cu el, fapt e că mă privesc
cu oarecare blindețe. Cum l-am auzit pe
Repan la o repetiție diseară avem scri-
vici, domnule.

La cabina actrițelor parcă e mai altfel.
Lucia Mureșan are emoții. Ioana Crăciun-
escu citește un bilețel. Îl citesc și eu.
Urări de succes. Observ că toate fetele
au primit așa ceva. Și cîte o garoafă. De
la cine? Hm... Întotdeauna teatrul a ști-

mulat manierele elegante. Lucia Mureșan a primit și un buchet mare de flori. Comisionarul șoptește discret: de la soț. A venit și Diana Lupescu. Cu copilul. O să rămână în cabină? Nu, e Mircea Diaconu jos, stă cu el. Familie de actori: când unul joacă, celălalt stă cu copilul. Nu-mi trece prin cap ce face copilul când joacă amândoi.

Ce îmbătrinit e Ștefan Radof! Acum, bine machiat, pare într-adevăr de 87 de ani, așa cum va fi în piesă. E valetul Firs, cel care va întoarce ultima pagină a acestei tragedii căreia Cehov i-a spus, de ce oare?, comedie lirică. Radof e pus la patru ace și încă de acum, din cuișe, a început să meargă ca un valet bătrîn.

Dominic Dembinski, regizorul tînăr: am lucrat foarte bine cu toți, trupa a vrut acest spectacol, ei au nevoie, din cînd în cînd, de repere fundamentale, pe care să se verifice. Și Lucia Mureșan s-a bătut pentru acest spectacol. Vă închipuiți că nu mi-a fost ușor: am venit de la Constanța, am dat concurs, am intrat și... direct cu Cehov. Am preluat acest spectacol de la Sanda Manu, care l-a abandonat. Eu tînăr, ei — actori mari: ce mai, un examen în toată regula.

Dembinski trece de la o cabină la alta mai mult ca să-și consume emoțiile, transformate acum într-un fel de stare febrilă.

Directorul nostru, Ion Brad, a mers cu noi, de la început și pînă la ultima vizionare. Confirm în gînd, am discutat cu tovarășul director despre asta. Nu-i spun regizorului c-am discutat și despre tineretea lui în raport cu Cehov. Mai ales că Dembinski vine cu „livada” după două montări-reper: Pintilie la „Bulandra”, Harag la Tîrgu Mureș. E prima montare în București a acestui regizor tînăr, trebuie să-l susținem, a conchis Ion Brad.

Cînd să plec de la cabine spre sală, apare și ghinionistul Epihodov, încă în haine de oraș. E actorul Ion Siminie. Cară o sacoșă cu cinci pîini. Pentru cine ați luat atîta pîine? Pentru poporul muncitor, răspunde Siminie, grăbindu-se la cabină.

Poporul muncitor al Teatrului „Nottara” e gata de intrare în scenă. Peste cîteva minute, un simplu sunet de gong va despărți lumea în care trăim de lumea în care ne vor purta ei, Domnul Cehov ne așteaptă... Cu zimbetul lui blind și trist, mai proaspăt ca acum o sută de ani. În timp ce mă grăbesc să intru în tunelul de întuneric ce s-a făcut în sală, mi-aduc aminte că autorul acestei piese s-a despărțit de lumea noastră bînd un pahar de șampanie, ultimul din viață, în cîntea unei mari actrițe, soția lui. La sfîrșitul acestei premiere, actorii de la „Nottara” vor bea un pahar de șampanie, așa e tradiția. Aș fi curios să știu dacă cineva închină pentru Anton Pavlovici.

3. În sală

Copilul ăsta de unde a apărut? Din Cehov. Eu știu piesa, în ea nu e nici un personaj copil... Lăsați că discutăm la pauză, deranjăm lumea.

Gălățeanul meu e și erudit. Sigur că la Cehov copilul Grișa nu apare ca personaj, e pomenit doar copilul pierdut (prin Inec) al moșieritei Liubov Andreievna. O să-i spun la pauză ce mi-a declarat regizorul...

„Aparițiile copilului le-am introdus ca un laitmotiv. Ca o obsesie. Ca un gînd care roade, pe dedesubt, din interior, ca o remușcare. Ultima urmă de puritate a acestei lumi în disoluție...”

Ați auzit ce-a spus Epihodov? Ce-a spus? Că „cizmele scîrție încît nu mai pot suporta”. Dar ele nu scîrție deloc. Și, pe deasupra, sînt niște ghetete „Guban”, nu-s cizme... Șoaptele celui de lîngă mine declanșează privirile muștră oare ale cîtorva spectatori din jur. N-am zis că vorbim la pauză?

Gaev și Lopahin (George Constantin și Alexandru Repan), într-o scenă-cheie, îl entuziasmează pe gălățean. Actorii mari tot în București sînt, zice. Și prințesa, cum îi spune? Nu e prințesă, e moșiereasă. E Lucia Mureșan... Dar Varia, că și pe ea am mai văzut-o parcă... Ai văzut-o în film, e Ioana Crăciunescu... Hai să terminăm, că ne dau afară din sală. Scăpăm basma curată, vine pauza.

4. Explicații, în pauză

La Teatrul „Nottara” există tradiția de a se face, pe afiș, așa-zisa distribuție publicitară. Afișul la Livada de vișini începe cu George Constantin și Lucia Mureșan și continuă cu Ștefan Radof, Alexandru Repan, Ruxandra Sireteanu, Ion Siminie, Petrică Popa, Ioana Crăciunescu, Diana Lupescu, Mircea Jida, Tania Filip, Valeriu Preda și copilul Alexandru Niculescu. La bătrînul Cehov, distribuția urmează logica gradelor de importanță ale personajelor: Liubov Andreievna (Lucia Mureșan), Ania, fiica ei (Tania Filip), Varia, fiică adoptivă (Ioana Crăciunescu), Gaev, fratele ei (George Constantin), Lopahin, negustor (Alexandru Repan), Trofimov, student (Mircea Jida), Pișelk, moșier (Petrică Popa), Charlotte, guvernantă (Ruxandra Sireteanu), Epihodov, contabil (Ion Siminie), Dunișa fată în casă (Diana Lupescu), Firs, lacheu (Ștefan Radof), Jașa, tînăr lacheu (Valeriu Preda). Copilul care apare în distribuția de la „Nottara” e micuțul Grișa, despre care am vorbit.

Ce-a fost, la început, zgomotul ăla? Cred că un gater, care taie lemne. Păi, Cehov zice că se aude toporul lovind în trunchiurile vișinilor... Păi, asta e o versiune... punctul de vedere al regizorului.

.Aha... e ceva modern, nu? Eu v-am ajutat să intrați la spectacol și dv. acum faceți numai observații. Dar decorul și costumele cui aparțin? Lui Constantin Ciubotariu. N-am auzit de el. Și ce dacă n-ați auzit? E tînăr, se va afirma... A venit tot de la Constanța, ca și regizorul. Diaconu și Mălăele nu-s tot la teatrul ăsta? Ba da. Și de ce nu joacă? Joacă în alte piese. Ca să vedeți... atîția actori buni la un teatru! Și noi care-i vedem pe ai noștri, tot pe ăia, în toate piesele. Eu zic că am avut noroc în seara asta, că v-am întilnit. De Cehov nu spuneți nimic? Ce să spun? O piesă mare.

5. Din trecutul apropiat

În ziua în care Dominic Dembinski a dat concurs la „Nottara”, o mare bucurie și un mare necaz au însoțit succesul tînărului regizor venit de la Constanța. Soția lui a intrat, în aceeași zi, la facultate. Tatăl său... acesta a fost necazul. Pe lîngă el, Dominic a învățat să iubească filmul, cinematograful (și teatrul). Dembinski senior a fost unul din bunii noștri operatori de imagine.

Rememorez toate acestea privind intrarea în scenă a savurosului Pișcik, purtînd pe cap o superbă pălărie colonială englezescă. E de la tata, mi-a spus la repetiție regizorul. Vă rog să în'orceți pălăria, se poartă cu cozorocul mal lung la spate... Petrică Popa se execută.

Un spectacol de teatru se compune din atît de multe elemente încît, uneori, ai tentația de a crede că unele n-au nici o importanță. Încerc să mi-l închipui pe Pișcik fără pălăria colonială în scena de final în care vine să comunice că și-a arendat moșia unor englezi. Mi-e imposibil.

Cite relații tandre între regizor și actori pleacă de la mărunțisuri! Și cite conflicte, tot de acolo...

Repetiția de care-mi amintesc, privind acum finalul piesei, a conținut încă multe alte momente din care se poate face biografia raporturilor dintre un tînăr regizor și o trupă veche, cunoscută.

Dembinski face observații Variei (Ioana Crăciunescu), care joacă neconvîngător scena (cererii în căsătorie) cu Lopahin (Repan) E generală, deci șnur, și din culise se aude vocea lui George Constantin „nu întrerupeți repetiția!” Dominic se conformează, îmi spune (la ureche) că-l admiră pe George Constantin și că-l prețuiește și pentru că s-a aliniat, modest, la efortul de a scoate această premieră. Și el și Lucica m-au ajutat foarte mult, la fel ca întreg colectivul.

În spectacol, se consumă scena reînnoierii de la licitație a lui Gaev și Lopahin. Amîndoi sînt ciupiți, au băut. În repetiții, îmi amintesc, s-a lucrat mult intrarea lor. În generală, era chiar ziua lui Repan. Ce ciudat, cum se interferează viața reală cu cea imaginată (jucată) a acestor oameni! Lopahin (Repan) jucînd scena celei mai mari fericiri din viața lui nefericită; că a cumpărat cea mai frumoasă moșie din lume. Deși ar fi preferat s-o poată ajuta pe Liubov Andreevna, de care e îndrăgostit fără șanse. La repetiție, de ziua lui, Repan (Lopahin) a fost sclipitor.

În fine, o poveste întreagă se leagă și de Firs. Lacheul acesta bătrîn are o inimă de aur, în naivitatea și în dragostea lui părintească pentru Gaev și pentru familia moșierilor scăpătați. Radof a intrat în rol extrem de lent, construit, pînă cînd a ajuns la punctul de întîlnire cu psihologia lui Firs. De cîteva ori l-am văzut căuțînd, încercînd, refăcînd — i-a ieșit, dar numai el știe cît a muncit pentru secundele acelea de aplauze care au însoțit ieșirea lui din scenă. Și efemeridele cer sacrificii. În generală a uitat o replică. Dominic nu l-a lertat: vezi, dacă joci rolul unui ramolit?! Și Radof, fără să iasă din pielea personajului: „Stai, domnule, nu te repezi. Lăsați omul... că se descurcă el. Luați-l mai încet.”

6. La final

Spectacolul — premiera — s-a terminat. Sala aplaudă, minule în șir, personajele unei livezi ale cărei clipe de existență s-au consumat. Încă se mai aude zgomotul gaterului care intră în carnea copacilor. La „Nottara”, la întîlnirea dintre un regizor foarte tînăr și o trupă profesionistă, specialistă în arta de a ne crea, seară de seară, marea iluzie a lumilor care au fost, am avut clipe în care am simțit livada trăind, înflorind. Dacă va rezista, atunci vor apărea, ceva mai spre vară, și fructele ei, dulci-acrișoare. Ele nu trebuie mîncate, din grabă, înainte de a fi coapte. Cum spunea și Ion Brad, directorul teatrului: am angajat regizori tineri, deci trebuie să avem încredere în ei.

Ce zici, profesore? Profesorul meu de limba română, din Galați, a dispărut. Aș fi vrut să-l știu părerea. Cînd ies pe bulevard, e deja noapte. Circulația mașinilor e tot mai rară. Un vînt crud, de primăvară, foșnește în frunzele livezii de vișni. Să mergem acasă, iluzia s-a sfîrșit, închină cineva un pahar de șampanie pentru Anton Pavlovici?

Mihai TATULICI